

Dosarul nr. 3ra-24/23
2-21013614-01-3ra-12012023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. V. Sîrbu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

Î N C H E I E R E

15 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Aliona Miron
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Alexandru Bejanu în interesele lui Gheorghe Bejanu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 5 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 28 ianuarie 2021, Alexandru Bejanu în interesele lui Gheorghe Bejanu a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, conform adeverinței nr. 119 din 30 ianuarie 2020, Gheorghe Bejanu a participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova (1991-1992) și deține legitimația nr. 34458, iar conform deciziei Comisiei medico-militare centrale trauma acestuia a fost contractată în timpul îndeplinirii obligațiilor serviciului militar, în baza procesului-verbal nr. 6 din 9 aprilie 2003.

Alexandru Bejanu în interesele lui Gheorghe Bejanu a menționat că la 4 martie 2020, s-a adresat către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Râșcani cu cerere, prin care a solicitat acordarea compensației pentru foaia sanatorială nefolosită în anii 2016-2017, însă la 30 decembrie 2020 a recepționat răspunsul evaziv nr. B-2178/20, din 29 septembrie 2020, în care Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat că în temeiul prevederilor Legii nr. 190/2003 cu privire la veterani, persoanele cu dizabilități de pe urma războiului beneficiază de dreptul la bilete de tratament sanatorial gratuit o

dată în an, în centrele de reabilitare ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip sau, la alegere, în locul biletelor de tratament, la o compensație bănească o dată la doi ani, în condițiile stabilite de Guvern. Conform Regulamentului cu privire la modul de stabilire și de plată a compensației bănești în locul biletelor de tratament sanatorial gratuit persoanelor cu dizabilități de pe urma războiului aprobat prin hotărârea Guvernului nr.868/2004, compensația bănească se stabilește în baza cererii depuse către Casa Națională de Asigurări Sociale. Compensația bănească se stabilește după expirarea a doi ani calendaristici (1 ianuarie - 31 decembrie) de la data apariției dreptului respectiv. Totodată, Regulamentul menționat nu prevede stabilirea și achitarea compensației bănești în locul biletelor de tratament retroactiv. Astfel, pentru a beneficia de compensație bănească în locul biletelor de tratament sanatorial gratuit, beneficiarul se adresează la Casa Teritorială de Asigurări Sociale de la locul de domiciliu, unde depune o cerere cu anexarea în mod obligatoriu a actelor necesare. Conform informației prezentate de Casa Teritorială de Asigurări Sociale sec. Râșcani, mun. Chișinău, în anul 2018, compensația bănească în locul biletelor de tratament gratuit pentru perioada anilor 2016-2017 de către Gheorghe Bejanu nu a fost solicitată. Respectiv, temei de a achita retroactiv compensația bănească solicitată, nu este.

Alexandru Bejanu în interesele lui Gheorghe Bejanu a notat că nu este de acord cu abordarea indicată, deoarece ultimul este participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova (1991-1992), invalid de gradul I, și în conformitate cu Legea nr.190/2003 cu privire la veterani și hotărârea Guvernului nr.868/2004, are un drept garantat privind acordarea tratamentului sanatorial odată în an sau o compensație bănească, astfel încât pârâtul este obligat, în baza normelor legale vizate, să acorde tratamentul sanatorial sau compensația bănească, motiv pentru care apreciază acțiunile pârâtului ca fiind ilegale și arbitrare.

Reclamantul a specificat că, în răspunsul său pârâtul nu a indicat care normă legală concret a fost încălcată, respectiv răspunsul este neclar, formal și generalist, iar situația în care se refuză compensarea sau acordarea tratamentului sanatorial unei persoane veterane și care suferă de maladie psihică, se consideră drept rele tratamente (art. 3 CEDO).

Astfel, Alexandru Bejanu în interesele lui Gheorghe Bejanu a solicitat obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i acorda compensația bănească pentru nefolosirea biletelor de tratament sanatorial gratuit pentru anii 2016 și 2017, iar în cazul în care se va găsi posibil de înlocuit compensația bănească cu bilete de tratament, acordarea a două bilete de tratament pentru perioada anilor calendaristici 2021 și 2022.

Prin hotărârea din 21 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Alexandru Bejanu în interesele lui Gheorghe Bejanu. S-au anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale nr. 3127 din 21 mai 2020 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-2178/20 din 19 octombrie 2020. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale în condițiile legii să emită act administrativ individual favorabil prin care să dispună acordarea lui Gheorghe Bejanu a compensației bănești pentru nefolosirea biletelor de tratament sanatorial gratuite pentru anii 2016 și 2017. În rest pretențiile reclamantului Gheorghe Bejanu au fost respinse ca neîntemeiate.

Cu respectarea dispozițiilor art. 232 din Codul administrativ, la 27 octombrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat, iar la 27 ianuarie 2022, a prezentat motivarea apelului împotriva hotărârii instanței de fond.

Prin decizia din 5 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 21 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Întru consolidarea soluției, instanțele ierarhic inferioare au reținut că Gheorghe Bejanu este participant la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova (1991-1992). În timpul îndeplinirii obligațiilor serviciului militar a suferit o traumă, fiindu-i acordat grad de invaliditate sever (gradul I), cu mențiunea „inapt de muncă, cu necesitatea îngrijirii și supravegherii permanente de o altă persoană”. Prin dispoziția nr. 266 din 4 decembrie 2013, în baza hotărârii nr. 2-19430/2013 din 07 octombrie 2013 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, Pretura sectorului Râșcani a dispus de a institui tutela asupra lui Gheorghe Bejanu și a numi pe Alexandru Bejanu în calitate de tutore al acestuia. Iar, la 4 martie 2020, Alexandru Bejanu a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani cerere, prin care a solicitat acordarea compensației bănești pentru biletele de tratament sanatorial nefolosite pentru anii 2016-2017.

În continuare, instanțele inferioare au stabilit că reclamantul/intimatul dispune de dreptul de a pretinde la plata compensației vizate pentru doi ani, cererea respectivă urmând a fi înaintată după doi ani de la data apariției dreptului respectiv. Or, dreptul reclamantului/intimatului de a cere compensația respectivă a apărut la 31 decembrie 2017 și, astfel, depunerea cererii sale de acordare a compensației la 4 martie 2020 corespunde exigențelor legale respective.

Concomitent, instanțele de judecată au apreciat ca fiind neîntemeiat argumentul pârâtului/apelantului referitor la faptul că compensația solicitată nu putea fi acordată din oficiu, în lipsa unei cereri din partea intimatului în anul 2018, și nu poate fi acordată retroactiv, deoarece până la 31 decembrie 2019 reclamantul/intimatul nu dispunea de dreptul de a înainta o astfel de cerere, motiv pentru care prezenta speță nu vizează nici o acordare a compensației din oficiu sau retroactiv. Or, beneficiarul nu poate depune o cerere în sensul stabilirii compensației bănești mai devreme de expirarea termenului de doi ani de la data apariției dreptului, însă el poate face mai târziu, acest drept nefiind îngrădit prin prevederile legislației.

La data de 6 octombrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat, iar la 30 decembrie 2022 a depus motivarea recursului împotriva deciziei din 5 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii de respingere integrală a acțiunii.

În argumentarea cererii de recurs, recurenta a invocat că decizia contestată este neîntemeiată, deoarece instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind stabilite.

A menționat că suportul probatoriu la care fac trimitere instanțele ierarhic inferioare este unul insuficient pentru satisfacerea pretenției reclamantului. Or, orice

tip de înscrieri au un temei legal, bazat pe acte justificative în vederea confirmării celor înscrise. Astfel, se constată că instanțele ierarhic inferioare drept urmare a examinării litigiului nu au motivat care sunt de fapt circumstanțele ce denotă obligativitatea sa de a achita intimatului compensația bănească pentru nefolosirea biletelor de tratament sanatorial gratuit pentru anii 2016 și 2017.

Prin referința depusă la 9 februarie 2023, Alexandru Bejanu în interesele lui Gheorghe Bejanu a solicitat respingerea recursului cu menținerea hotărârilor instanțelor inferioare.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanță de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 5 octombrie 2022, dispozitivul deciziei fiind notificat recurentului, prin intermediul poștei electronice, la data de 11 octombrie 2022 (f.d.99).

Totodată, decizia motivată din 5 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin intermediul poștei electronice, la data de 26 decembrie 2022 (f.d.103).

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient

de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ

al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Aliona Miron

Nicolae Craiu